

Predslov	3
I. Úvod.	5
1.1 Predmet fyziky a jej vzťahu k iným vedám	5
1.2 Základné fyzikálne pojmy, veličiny a ich jednotky.	6
1.2.1 Dĺžka - meter	7
1.2.2 Hmotnosť - kilogram	7
1.2.3 Čas - sekunda	8
1.2.4 Jednotka elektrického prúdu	8
II. Pohyb	10
2.1 Poloha častice	10
2.2 Inerciálna sústava súradníc	11
2.3 Rýchlosť	11
2.4 Hybnosť a zákon zachovania úhrnnej hybnosti uzavretej sústavy častíc	13
2.5 Reaktívny pohyb.	14
2.6 Moment hybnosti a zákon zachovania úhrnného momentu hybnosti uzavre-	
tej sústavy.	16
2.7 Zrýchlenie a sila	17
2.8 Impulz sily.	18
2.9 Práca a energia.	19
2.10 Výkon	21
2.11 Pohyb priamočiary.	21
2.12 Krivočiary pohyb - pohyb po kružnici	22
2.13 Radiálna a priečna zložka rýchlosti.	26
2.14 Pojmy skalár a vektor - tenzory.	27
2.15 Úvaha o pôvode a fyzikálnej povahe síl	28
2.16 Problémy rozptylu energie.	31
III. Hodnotenie pohybu z hľadiska dvoch vzťažných sústav	35
3.1 Galileova transformácia.	35
3.2 Lorentzova transformácia špeciálnej teórie relativity.	35
3.3 Súčasnosť a súmestnosť dejov podľa teórie relativity.	38
3.4 Časopriestor	40
3.5 Sčítanie rýchlosti	41
3.6 Hmotnosť a energia	42
3.7 Fyzika, filozofia a svetonázor	45
IV. Polia konzervatívnych síl	47
4.1 Pojem poľa od času nezávislých síl	47
4.2 Klasifikácia konzervatívnych silových polí	47
4.3 Práca a potenciálna energia v konzervatívnom poli.	49
4.4 Vzťah sily a potenciálnej energie v konzervatívnom poli.	52
4.5 Hranice pohybu	55
4.6 Zobrazenie konzervatívneho poľa.	56
4.7 Gravitačné pole.	57
4.7.1 Newtonov zákon všeobecnej gravitácie.	57
4.7.2 Intenzita gravitačného poľa	58

4.7.3	Princíp superpozície polí	59
4.7.4	Gaussova veta	59
4.7.5	Potenciálna energia a potenciál gravitačného poľa	60
4.7.6	Gravitačné pole v okolí telies guľového tvaru	61
4.7.7	Gravitačné pole v blízkosti povrchu Zeme.	62
4.8	Elektrostatické pole	63
4.8.1	Coulombov zákon	63
4.8.2	Elektro - mechanická analógia	63
4.8.3	Intenzita elektrostatického poľa.	64
4.8.4	Princíp superpozície polí	64
4.8.5	Gaussova veta	65
4.8.6	Potenciálna energia a potenciál elektrického poľa	65
4.8.7	Elektrické napätie a práca.	66
4.8.8	Elektrické pole v okolí nabitých telies jednoduchého geometrického tvaru	66
V.	Pohyb častice v homogénnom poli	70
5.1	Pohyb častice v homogénnom poli pri povrchu Zeme	70
5.2	Prelet elektrického náboja doskovým kondenzátorom.	71
5.3	Princíp činnosti osciloskopu	73
VI.	Pohyb častice v stredovom poli.	77
6.1	Zákon zachovania momentu hybnosti vzhľadom na stred poľa	77
6.2	Kinetická energia a hranice pohybu častice v stredovom poli.	78
6.3	Slnečná sústava a Keplerove zákony pre pohyb planét.	80
6.4	Kozmické družice Zeme.	86
6.5	Klasický model atómu	88
VII.	Harmonický pohyb.	93
7.1	Harmonický pohyb ako zvláštny prípad pohybu v stredovom poli	93
7.2	Tlmený harmonický oscilátor.	96
7.2.1	Tlmené kmity harmonického oscilátora.	98
7.2.2	Hraničný a aperiodický pohyb tlmeného oscilátora.	99
7.3	Kyvadlo na pružine a matematické kyvadlo	100
VIII.	Sústava častíc a teleso	102
8.1	Pohybové rovnice sústavy častíc	102
8.2	Ťažisko sústavy častíc	104
8.3	Podmienka stability sústavy.	105
8.4	Teleso	106
8.5	Skladanie síl pôsobiacich na teleso.	107
8.6	Translačný a rotačný pohyb telesa.	110
8.7	Energia pohybujúceho sa telesa	112
8.8	Moment hybnosti vzhľadom na os	114
8.9	Moment sily vzhľadom na os a pohybová rovnica pre teleso rotujúce okolo osi	116
8.10	Symetrický zotrvačnik - gyroskop	118
IX.	Stavba látok a mikroskopický pohyb v látkach.	120
9.1	Štatistická definícia teploty.	120
9.2	Plyn	123
9.2.1	Mikroskopický pohyb ideálneho plynu a jeho makroskopický prejav.	123

9.2.2	Koeficient stlačiteľnosti ideálneho plynu	126
9.2.3	Vnútoraná energia, práca a teplo	127
9.2.4	Tepelná kapacita, merné a molové teplo.	129
9.2.5	Prenos tepla.	132
9.2.6	Adiabatický dej	135
9.2.7	Joule - Thompsonov proces	136
9.2.8	Stacionárne prúdenie plynu.	137
9.2.9	Vratnosť a nevratnosť tepelných procesov.	138
9.2.10	Carnotov kruhový dej.	139
9.2.11	Entropia.	143
9.2.12	Základné vety termodynamiky	145
9.3	Kvapaliny	146
9.3.1	Mikroskopický pohyb v kvapaline a jeho makroskopické prejavu	146
9.3.2	Povrch kvapaliny.	149
9.3.3	Základné rovnice pre makroskopický pohyb ideálnej kvapaliny	153
9.3.4	Hydrostatika ideálnej kvapaliny	158
9.3.5	Vnútorané trenie kvapalín.	159
9.4	Tuhé látky	160
9.4.1	Stavba tuhých látok	160
9.4.2	Pružnosť tuhých látok	164
9.4.3	Energia v deformovanom telese	169
9.4.4	Všestranné stlačenie telesa	170
9.4.5	Koeficient stlačiteľnosti dosky	172
9.4.6	Pohybové rovnice pružného prostredia.	172
9.4.7	Teplota a vnútorná energia tuhých látok	174
X.	Fázové prechody	176
10.1	Merné teplo skupenskej premeny	176
10.2	Fázové diagramy a Gibbsovo pravidlo fáz.	177
10.3	Clausiusova a Clapeyronova rovnica	179
XI.	Elektromagnetická interakcia.	182
11.1	Základné poznatky o elektrostatickom poli vo vákuu	182
11.1.1	Zákon kvantovania elektrického náboja.	182
11.1.2	Zákon aditívnosti elektrického náboja.	182
11.1.3	Zákon invariantnosti elektrického náboja	183
11.1.4	Zákon zachovania elektrického náboja v elektricky izolovanej sústave	183
11.1.5	Intenzita elektrostatického poľa	184
11.1.6	Gaussova veta a divergencia vektora.	185
11.1.7	Rotácia vektora intenzity elektrického poľa.	189
11.1.8	Potenciál a napätie.	192
11.1.9	Laplaceova a Poissonova rovnica.	193
11.1.10	Elektrický náboj a jednotky elektrických veličín	194
11.2	Elektrické pole v okolí vodičov.	195
11.2.1	Coulombova veta.	195
11.2.2	Jav elektrostatickej indukcie.	198
11.2.3	Kapacita vodiča a kondenzátora	198
11.2.4	Praktické využitie elektrostatických javov	201
11.3	Elektrostatické pole v dielektrikách	204

11.3.1	Elektrický dipól	204
11.3.2	Elektrický dipól vo vonkajšom elektrickom poli	206
11.3.3	Polárne molekuly	207
11.3.4	Polarizácia dielektrika	208
11.3.5	Mechanizmy polarizácie dielektrika	209
11.3.6	Vektor polarizácie dielektrika	210
11.3.7	Viazaný náboj na povrchu a vo vnútri dielektrika	211
11.3.8	Rovnice elektrostatiky pre dielektrika	212
11.3.9	Kondenzátor vyplnený dielektrikom	213
11.3.10	Piezoelektrické látky	214
11.3.11	Okrajové podmienky pre vektory $\vec{E}$ a $\vec{D}$ na rozhraní dvoch dielektrík	216
11.4	Ustálený elektrický prúd	217
11.4.1	Elektrický prúd	217
11.4.2	Elektromotorické napätie	220
11.4.3	Elektrický odpor kovových vodičov	224
11.4.4	Spájanie odporníkov	226
11.4.5	Druhý Kirchhoffov zákon	226
11.4.6	Práca a výkon ustáleného elektrického prúdu	227
11.5	Magnetostatické pole	228
11.5.1	Ampérov zákon	229
11.5.2	Biotov-Savartov zákon	230
11.5.3	Sila pôsobiaca na prúdovodič v magnetickom poli	231
11.5.4	Vzájomné silové pôsobenie dvoch prúdovodičov	231
11.5.5	Niekoľko úloh k teórii magnetického poľa	231
11.5.6	Intenzita magnetického poľa a zákon celkového prúdu	234
11.5.7	Maxwellove rovnice pre elektrostatické a magnetostatické pole	235
11.5.8	Uzatvorený prúdovodič v magnetickom poli	235
11.5.9	Pole v okolí magnetického dipólu	238
11.5.10	Magnetický moment atómu	238
11.5.11	Magnetické pole v látkach	240
11.5.12	Okrajové podmienky pre vektory $\vec{B}$ a $\vec{H}$ na rozhraní dvoch magnetík	243
11.6	Elektromagnetická indukcia	243
11.6.1	Faradayov zákon elektromagnetickej indukcie, tretia Maxwellova rovnica	243
11.6.2	Vzájomná indukcia a samoindukcia	244
11.6.3	Indukčnosť dlhej cievky a toroidu	245
11.7	Striedavý elektrický prúd	246
11.7.1	Generácia harmonicky striedavého prúdu	246
11.7.2	Prechodový jav v RL obvode	247
11.7.3	Energia magnetického poľa	248
11.7.4	Prechodový jav v RC obvode a Maxwellov posuvný prúd	249
11.7.5	Maxwellove rovnice	251
XII.	Kmity	253
12.1	Oscilátory	253
12.2	Symbolický počet v teórii harmonicky striedavých veličín	255
12.3	Príklady uplatnenia symbolického počtu pri riešení obvodov sô striedavým prúdom	257

12.3.1	Vzťah napätia a prúdu na odpore, indukčnosti a kapacite	257
12.3.2	Sériový RLC obvod.	259
12.3.3	Paralelný RLC obvod.	259
12.4	Elektromechanická analógia	260
12.4.1	Vynútené kmity mechanického oscilátora	260
12.4.2	Vynútené kmity sériového RLC obvodu.	261
12.4.3	Vynútené kmity paralelného RLC obvodu.	262
12.4.4	Elektromechanická analógia	262
12.5	Vynútené kmity - rezonancia.	263
12.6	Rezonancia v sériovom RLC obvode	265
12.7	Energia oscilátora a jej rozptyl	267
XIII.	Vlny	269
13.1	Mechanické vlny.	269
13.1.1	Polarizácia vlny	272
13.2	Vlnová rovnica	273
13.2.1	Vlnová rovnica pre chvenie struny.	273
13.2.2	Vlnová rovnica pre plyn.	274
13.2.3	Vlnové rovnice pre vlny v izotrópnom prostredí	274
13.3	Riešenie vlnovej rovnice	275
13.4	Intenzita vlny a akustický tlak.	276
13.5	Odraz a lom vln.	277
13.5.1	Huygensov princíp.	277
13.5.2	Odraz a lom vln.	279
13.5.3	Koeficient odrazu a priechodu.	281
13.6	Interferencia vln.	282
13.7	Dopplerov jav	283
13.8	Elektromagnetické vlny	286
13.8.1	Rovinné elektromagnetické vlny a ich polarizácia	288
13.8.2	Intenzita elektromagnetického vlnenia.	290
13.8.3	Odraz a lom elektromagnetických vln.	290
13.9	Skladanie elektromagnetických vln a interpretácia.	292
13.9.1	Kruhovo, alebo elipticky polarizovaná vlna	292
13.9.2	Podmienky interferencie elektromagnetických vln.	293
13.9.3	Interferencia na tenkej vrstve	294
13.9.4	Ohyb svetla na lineárnej mriežke	295
13.9.6	Difrakcia na priestorovej mriežke.	296
13.9.6	Holografia	297
XIV.	Základy štatistickej fyziky.	299
14.1	Procesy s náhodilým výsledkom.	299
14.2	Súčet a súčin udalosti	300
14.3	Hustota pravdepodobnosti - distribučná funkcia	300
14.4	Priemerná hodnota	302
14.5	Maxwellovo a Boltzmannovo rozdelenie	303
14.5.1	Boltzmannov barometrický vzorec.	303
14.5.2	Boltzmannovo rozdelenie.	305
14.5.3	Maxwellovo rozdelenie.	305
14.5.4	Výpočet niektorých charakteristických veličín pre ideálny plyn	308
14.6	Štatistická pravdepodobnosť.	309

14.7	Kvantová štatistika.	310
14.7.1	Boseho-Einsteinová rozdeľovacia funkcia.	311
14.7.2	Fermiho-Diracova rozdeľovacia funkcia.	311
14.8	Entropia a informácia.	311
XV.	Základy kvantovej mechaniky a atomistiky	313
15.1	Vlnovo-časticový dualizmus	313
15.1.1	Davissonov a Germerov pokus.	313
15.1.2	Vonkajší fotoelektrický jav.	314
15.1.3	Modulácia svetla ultrazvukom	315
15.1.4	De Broglieho vzťahy.	316
15.2	Princíp neurčitosti	317
15.3	Vlnová funkcia a Schrödingerova rovnica.	318
15.3.1	Častica v pravouhlej potenciálovej jame.	320
15.3.2	Tunelový jav - prechod častice potenciálovou bariérou.	321
15.4	Stavba atómu a periodická sústava prvkov	322
15.4.1	Konfigurácia elektrónov v obale atómu.	324
15.4.2	Žiarenie atómu	325
15.5	Jadro atómu.	326
15.5.1	Jadrové reakcie.	327
15.5.2	Využitie jadrovej energie.	329
XVI.	Základy kvantovej elektroniky.	331
16.1	Pásmové spektrum tuhej látky	331
16.2	Elektrická vodivosť látok.	334
16.2.1	Elektrická vodivosť kovov.	334
16.2.2	Elektrická vodivosť polovodičov.	335
16.3	Kontaktné javy	336
16.3.1	Kontakt kovu a polovodiča.	337
16.3.2	P - n priechod	338
16.3.3	Tranzistorový jav v polovodičoch	339
16.4	Fyzikálny princíp činnosti kvantového generátora svetla.	340
16.4.1	Použitie laserov	344
	Odporúčaná literatúra	346